

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 320/2024-62

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľky **FARDOUS PARTNERS správcovská, k.s.**, Skalná 7622/9, Bratislava, zastúpenej ARIES LEGAL s.r.o., Skalná 7622/9, Bratislava, proti uzneseniu Mestského súdu Košice sp. zn. 31K/72/2016 z 29. februára 2024, proti uzneseniu Mestského súdu Košice sp. zn. 87OdK/20/2023 z 8. marca 2024, proti uzneseniu Mestského súdu Košice sp. zn. 26OdK/381/2019 zo 7. marca 2024, proti uzneseniu Mestského súdu Košice sp. zn. 26OdK/81/2022 zo 7. marca 2024, proti uzneseniu Mestského súdu Košice sp. zn. 30OdK/22/2023 zo 7. marca 2024, proti uzneseniu Mestského súdu Košice sp. zn. 32OdK/46/2022 zo 7. marca 2024, proti uzneseniu Mestského súdu Košice sp. zn. 32OdK/291/2021 zo 7. marca 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Mestského súdu Košice sp. zn. 26OdK/381/2019 zo 7. marca 2024, uznesením Mestského súdu Košice sp. zn. 26OdK/81/2022 zo 7. marca 2024, uznesením Mestského súdu Košice sp. zn. 30OdK/22/2023 zo 7. marca 2024, uznesením Mestského súdu Košice sp. zn. 32OdK/46/2022 zo 7. marca 2024 a uznesením Mestského súdu Košice sp. zn. 32OdK/291/2021 zo 7. marca 2024 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť podľa čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Mestského súdu Košice sp. zn. 26OdK/381/2019 zo 7. marca 2024, uznesenie Mestského súdu Košice sp. zn. 26OdK/81/2022 zo 7. marca 2024, uznesenie Mestského súdu Košice sp. zn. 30OdK/22/2023 zo 7. marca 2024, uznesenie Mestského súdu Košice sp. zn. 32OdK/46/2022 zo 7. marca 2024 a uznesenie Mestského súdu Košice sp. zn. 32OdK/291/2021 zo 7. marca 2024 **z r u š u j e**.

3. Mestský súd Košice **je povinný** sťažovateľke nahradiť trovy konania v sume **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti ústavným sťažnosťami **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 6. mája 2024 (jedna sťažnosť) a 10. mája 2024 (šesť sťažností) domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť podľa čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) namietanými uzneseniami mestského súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje zrušiť napadnuté rozhodnutia a priznať jej finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 eur a náhradu trov konania vo výške 856,76 eur.

2. Uzneseniami senátu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 304/2024, sp. zn. I. ÚS 280/2024, sp. zn. I. ÚS 319/2024 z 28. mája 2024 a uzneseniami pléna ústavného súdu sp. zn. PLs. ÚS 36/2024, sp. zn. PLs. ÚS 38/2024, sp. zn. PLs. ÚS 39/2024 z 15. mája 2024 boli veci sťažovateľky spojené na spoločné konanie s konaním vedeným pod sp. zn. Rvp 1197/2024.

3. Uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 320/2024-32 z 28. mája 2024 boli ústavné sťažnosti prijaté na ďalšie konanie v celom rozsahu a bolo rozhodnuté o odklade vykonateľnosti napadnutých uznesení mestského súdu.

4. Sťažovateľka je právnickou osobou, ktorá je zapísaná v zozname správcov vedenom Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) so značkou správcu: S1752. Funkciu správcu vykonáva vo viacerých konkurzných konaniach vedených proti fyzickým osobám.

5. Podaním z 20. decembra 2023 sťažovateľka požiadala ministerstvo spravodlivosti, odbor dohľadu nad právnickými profesiami o svoje vyčiarknutie zo zoznamu správcov z oddielu správcov pre fyzické osoby.

6. Ministerstvo spravodlivosti vykonalo zmenu v zozname správcov 16. januára 2024, o čom následne zaslalo oznámenie o vykonaní zmien v zozname správcov sťažovateľke v zmysle § 20 ods. 8 zákona č. 8/2005 Z. z. o správcoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o správcoch“). Sťažovateľka od 16. januára 2024 už nebola zapísaná v zozname správcov, oddiele správcov pre fyzické osoby. Predmetné oznámenie bolo doručované aj všetkým konkurzným súdom, ktoré sídlia v obvode krajského súdu, v ktorého obvode má sťažovateľka zriadenú kanceláriu. Sťažovateľka má zriadenú kanceláriu v obvode

Krajského súdu v Bratislave, Krajského súdu v Trnave, Krajského súdu v Banskej Bystrici a Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“).

7. Mestský súd ako konkurzný súd v obvode krajského súdu po doručení predmetného oznámenia vydal ústavnými sťažnosťami napadnuté uznesenia, ktorými odvolal sťažovateľku z funkcie správcu konkurznej podstaty v konkurzných konaniach vedených proti fyzickým osobám, a to na obdobnom skutkovom a právnom základe.

II.

Argumentácia sťažovateľky

8. Podstatou argumentácie sťažovateľky je skutočnosť, že podľa jej názoru sú napadnuté rozhodnutia arbitrárne a nepreskúmateľné.

9. Mestský súd v odôvodnení napadnutých rozhodnutí ako dôvod odvolania sťažovateľky z funkcie správcu konkurznej podstaty uviedol to, že bola vyčiarknutá z oddielu správcov pre fyzické osoby zo zoznamu správcov v zmysle § 26 ods. 1 písm. a) v spojení s § 26 ods. 4 zákona o správcoch.

10. Aj napriek skutočnosti, že mestský súd v odôvodnení napadnutých rozhodnutí uviedol iba strohé citovanie dotknutých ustanovení zo zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“) a zákona o správcoch, je možné vyvodiť záver, že dôvod odvolania spočíva podľa mestského súdu v tom, že sťažovateľke bráni vo výkone funkcie správcu zákonná prekážka.

11. K rozčleneniu zoznamu správcov došlo na základe zákona č. 72/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 8/2005 Z. z. o správcoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 72/2013 Z. z.“), keď v dôvodovej správe zákonodarca uviedol, že účelom rozčlenenia je, že správcovia sa budú môcť špecializovať a vykonávať iba tú agendu, ktorej sa chcú venovať.

12. Po prijatí predmetnej novely zákona o správcoch boli všetci správcovia, ktorí boli zapísaní v zozname správcov pred jej účinnosťou, bez zbytočného odkladu zapísaní do všetkých oddielov zoznamu správcov (t. j. v tom čase oddiel reštrukturalizačných správcov, oddiel konkurzných správcov pre právnické osoby a oddiel konkurzných správcov pre fyzické osoby). Správcovia následne mohli požiadať ministerstvo spravodlivosti o vyčiarknutie z toho oddielu zoznamu správcov, ktorý by uviedli v písomnej žiadosti.

13. Prijatím zákona č. 111/2022 Z. z. o riešení hroziaceho úpadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov bol opätovne novelizovaný § 20 ods. 2 zákona o správcoch, ktorý ponechal rozčlenenie zoznamu správcov na tri oddiely, avšak tieto boli zmenené na oddiel správcov pre fyzické osoby, oddiel správcov pre právnické osoby a oddiel špeciálnych správcov.

14. Na základe predmetnej novely sa zmenil oddiel reštrukturalizačných správcov na oddiel špeciálnych správcov, ostatné oddiely v zásade zostali bez zmeny. Vznikom nového oddielu špeciálneho správcu sa ustanovili osobitné podmienky, ktoré je potrebné zo strany správcu splniť, aby mohol byť zapísaný, resp. zostať zapísaný v tomto oddiele.

15. Podľa § 50 ods. 1 zákona o správcoch „správca zapísaný v oddiele reštrukturalizačných správcov podľa predpisov účinných do 30. apríla 2022 sa od 1. mája 2022 považuje za správcu zapísaného v oddiele špeciálnych správcov, ak úspešne zloží špeciálnu správcovskú skúšku a požiada o zápis do oddielu špeciálnych správcov do 31. augusta 2022, inak ministerstvo správcu bez zbytočného odkladu vyčiarčne z oddielu špeciálnych správcov, a ak nie je zapísaný v inom oddiele zoznamu správcov, zo zoznamu správcov.“.

16. Podľa § 50 ods. 1 zákona o správcoch „správca podľa odseku 1 môže dokončiť veci, v ktorých bol ustanovený do funkcie, aj po jeho vyčiarnutí z oddielu špeciálnych správcov podľa odseku 1, ak je zapísaný v zozname správcov.“.

17. V zmysle už uvedeného správcu, ktorý chcel zostať zapísaný v oddiele špeciálnych správcov (predtým oddiel reštrukturalizačných správcov), musel v určitom čase zložiť špeciálnu správcovskú skúšku v zmysle § 16a zákona o správcoch. V opačnom prípade bol správca vyčiarknutý z predmetného oddielu a v prípade, že nebol zapísaný v inom oddiele, tak bol správca vyčiarknutý zo zoznamu správcov ako takého.

18. Analogicky je potrebné uviesť, že ak bol správca vyčiarknutý z oddielu špeciálnych správcov, tak zákonodarca dovolil dokončiť správcovi konania, v ktorých bol ustanovený do funkcie pred vyčiarnutím.

19. Na základe už uvedeného sťažovateľka poukazuje na dve skutočnosti, a to na faktické a právne rozlišovanie medzi vykonaním zmeny – vyčiarnutím z jednotlivého oddielu zoznamu správcov a vyčiarnutím zo zoznamu správcov ako takého a na možnosť správcu dokončiť konania, v ktorých bol ustanovený do funkcie pred vyčiarnutím.

20. Uvedené potvrdzuje aj dikcia § 26 zákona o správcoch, keďže už na jeho systematike delenia na jednotlivé odseky je možné pozorovať, že tieto upravujú inštitút vyčiarnutia zo zoznamu správcov (§ 26 ods. 1 a 2 zákona o správcoch) a inštitút vyčiarnutia len z oddielu zoznamu správcov (§ 26 ods. 4 zákona o správcoch).

21. Ďalšie ustanovenie, ktoré potvrdzuje argumentáciu sťažovateľky, je § 35 ods. 1 písm. b) zákona o správcoch, ktorý bol pridaný do zákona o správcoch novelou už v čase, keď predmetný zákon rozlišoval medzi vyčiarnutím z oddielu zoznamu správcov a vyčiarnutím zo zoznamu správcov. Toto ustanovenie upravuje sankciu za porušenie povinností, ktoré sú uložené správcovi zákonom o správcoch alebo osobitným predpisom. Ide o sankciu vyčiarnutia správcu zo zoznamu správcov, a teda nie iba z vybraného oddielu. Takéto vyčiarnutie má povahu rozhodnutia ministerstva spravodlivosti, ktoré vykonáva v zmysle § 27 ods. 1 zákona o správcoch dohľad nad výkonom správcovskej činnosti.

22. Sťažovateľka poukazuje aj na komentár k zákonu o správcoch, podľa ktorého „na základe písomnej žiadosti MS SR vyčiarčne správcu z jednotlivého oddielu zoznamu správcov, pričom nemusí preukazovať, že nevykonáva činnosť v konkrétnom oddiele. K tomuto ustanoveniu je však nutné poukázať na čiastočný rozpor s § 20 ods. 3 zákona o správcoch, podľa ktorého sa zmeny v jednotlivých oddieloch (za čo by sa mohlo považovať aj vyčiarnutie z oddielu) podávajú vždy ku koncu kalendárneho roka, pričom MS SR zmenu vykoná vždy len k 1. marcu nasledujúceho kalendárneho roka. Podľa výkladovej praxe MS SR sa však vyčiarnutie z oddielu nepovažuje za zmenu v zozname podľa § 20 ods. 3 zákona o správcoch, a teda vyčiarnutie z oddielu sa vykoná

mimo režimu § 20 ods. 3 zákona o správcoch“ (DOLNÝ, J., MACHATOVÁ, L., MALIAR, M. *Zákon o správcoch. Komentár*. 1. vydanie. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2024. s. 85.).

23. Ministerstvom spravodlivosti vo vzťahu k sťažovateľke nebolo vydané rozhodnutie, ktorým by jej bola uložená sankcia vyčiarknutia zo zoznamu správcov, preto považuje za potrebné na základe uvedeného poznamenať, že mestský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uvádza, že sťažovateľke bráni v riadnom výkone správcovskej činnosti prekážka vyčiarknutia z oddielu zoznamu správcov pre fyzické osoby, čím súd dospel k záveru, že ustanovený správca nespĺňa zákonné predpoklady na výkon správcovskej činnosti v predmetnej konkurznej veci.

24. Podľa názoru sťažovateľky *prima facie* ide o nesprávne právne posúdenie veci mestským súdom a nesprávny výklad ustanovení zákona o konkurze a reštrukturalizácii a zákona o správcoch.

25. Sťažovateľka bola vyčiarknutá výhradne na základe § 26 ods. 4 zákona o správcoch, keďže ide len o formálnu zmenu údajov, ktoré sú zapísané v zozname správcov, o ktorej ministerstvo spravodlivosti nevydáva rozhodnutie a ktorá sa podľa výkladovej praxe ministerstva spravodlivosti nepovažuje za zmenu v zozname podľa § 20 ods. 3 zákona o správcoch, teda sa vykonáva mimo režimu § 20 ods. 3 zákona o správcoch.

26. Následky vyčiarknutia zákon o správcoch ani zákon o konkurze a reštrukturalizácii explicitne neupravujú, avšak ak sa vychádza z už uvedeného, tak pod zákonnú prekážku je možné v prvom rade subsumovať stav, keď má správca pozastavený výkon správcovskej činnosti, keďže zákon o správcoch explicitne ustanovuje zákaz výkonu správcovskej činnosti pre takýto prípad.

27. Za ďalší dôvod na odvolanie správcu pre zákonnú prekážku, ktorá mu bráni vo výkone správcovskej činnosti, je možné považovať aj vyčiarknutie správcu zo zoznamu správcov na základe osobitného rozhodnutia ministerstva spravodlivosti (t. j. vyčiarknutie zo všetkých oddielov zoznamu správcov). Dané sa bude považovať za zákonnú prekážku vo výkone správcovskej činnosti len v prípade, že správca bude vyčiarknutý zo všetkých oddielov v zozname správcov, keďže takýmto vyčiarknutím sa už daná osoba nebude považovať za správcu. Správcom je iba osoba, ktorá je zapísaná v zozname správcov (§ 2 ods. 1 zákona o správcoch).

28. Prax súdov je taká, že v prípade, keď je správca vyčiarknutý zo zoznamu správcov, tak ho súd odvolá z funkcie vo všetkých konaniach.

29. V danom prípade podľa sťažovateľky nejde o vyčiarknutie zo zoznamu správcov, ale iba o neformálne vykonanie zmeny vyčiarknutím z jedného oddielu zoznamu správcov. Sťažovateľke nevzniká faktická (zákonná) prekážka ako v prípade, keď by bola vyčiarknutá zo všetkých oddielov zoznamu správcov, a teda už by nemohla byť považovaná za správcu.

30. Predpoklady na zápis právnickej osoby – komanditnej spoločnosti do zoznamu správcov sú obsiahnuté v § 22 ods. 2 zákona o správcoch. Každú z uvedených podmienok sťažovateľka naďalej spĺňa, keďže je stále zapísaná v oddiele pre právnické osoby v zozname správcov a zároveň má aj zriadenú kanceláriu v obvode krajského súdu, v ktorom sídli konkurzný súd (mestský súd).

31. Sťažovateľka zastáva názor, že mestský súd mal postupovať analogicky ako v prípade, keď správca, ktorý bol zapísaný v oddiele reštrukturalizačných správcov do novely zákona o správcoch zákonom č. 111/2022 Z. z. o riešení hroziaceho úpadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, mohol aj po vyčiarknutí z oddielu špeciálnych správcov (v prípade,

že nezložil špeciálnu správcovskú skúšku a ak zostal zapísaný v inom oddiele zoznamu správcov) dokončiť konania, v ktorých bol ustanovený ako správca.

32. Uvedený postup mestského súdu je v úplnom rozpore so zásadou rýchlosti a hospodárnosti konania, keďže nič nebráni tomu, aby sťažovateľka mohla dokončiť predmetné konania. Takýmto konaním mestský súd zapríčinil, že budú zastavené všetky úkony smerujúce k potenciálnemu speňaženiu majetku v uvedených konkurzných konaniach. Nový správca, ktorý bol ustanovený namiesto sťažovateľky, sa bude musieť najprv oboznámiť s konkurznými spismi skôr, ako by mohol pokračovať v predmetných úkonoch. Následkom uvedeného je skutočnosť, že sa konania zbytočne predlžujú, a teda vznikajú ďalšie náklady konkurzu, ktoré bude potrebné uspokojiť.

33. Mestský súd svojím príliš formalistickým výkladom zákona vyvodil taký záver, ktorý spôsobuje zjavnú nespravodlivosť a odporuje základnému prvku právneho štátu, a to že štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ods. 2 ústavy).

34. Mestský súd pri posudzovaní, či v intenciách tohto prípadu ide o zákonnú prekážku vo výkone správcovskej funkcie, v zásade vôbec nebral do úvahy účel zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Ak by sme postupovali v každom prípade tak ako mestský súd, mohli by sme *ad absurdum* dospieť k záveru, že pojem zákonná prekážka treba vykladať tak, že aj v prípade, ak pôjde o skutočnosť, ktorá fakticky nebráni vo výkone správcovskej činnosti, budeme ju považovať za zákonnú prekážku a odvoláme správcu z konania.

35. Sťažovateľka považuje za absurdné, aby mestský súd po zvážení všetkých okolností dospel k záveru, že správca, ktorý spĺňa všetky predpoklady na výkon správcovskej funkcie, by mal byť odvolaný iba pre skutočnosť, že nie je evidovaný v zozname správcov, oddiele pre fyzické osoby, ktorý má v zásade slúžiť iba ako forma špecializácie. Správca je aj naďalej zapísaný v oddiele pre právnické osoby v zozname správcov, ktorý vyžaduje obdobné podmienky na zápis do predmetného oddielu ako pri zápise do oddielu pre fyzické osoby.

36. Odôvodnenie napadnutých rozhodnutí mestského súdu sťažovateľka považuje za nedostatočné a v rozpore so štandardom, ktorý v sebe obsahuje základné právo na spravodlivý proces. Mestský súd len citoval predmetné dotknuté ustanovenia a napokon pristúpil k strohému konštatovaniu, že sťažovateľke bráni vo výkone funkcie zákonná prekážka.

37. Hlavnou otázkou, s ktorou sa mal mestský súd v odôvodnení vysporiadať, je skutočnosť, prečo je možné považovať vyčiarknutie z oddielu pre fyzické osoby zoznamu správcov za zákonnú prekážku vo výkone správcovskej funkcie. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa mal mestský súd vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a svoj myšlienkový postup mal dostatočne vysvetliť, avšak to sa nestalo.

38. Odôvodnenie, ktoré zvolil mestský súd v napadnutých rozhodnutiach, považuje sťažovateľka za nedostatočné, keďže z odôvodnenia rozhodnutia by sa mal dať jasne vyabstrahovať postup súdu, ktorý by v zásade mal dať odpoveď na otázku, prečo a na základe čoho dospel súd k záveru, ktorý ho viedol k vydaniu výroku o odvolaní sťažovateľky z funkcie správcu.

39. Mestský súd svojím konaním zasiahol do práva sťažovateľky na podnikanie, keďže sťažovateľka nebude môcť ďalej kumulovať zisk zo speňažovania majetku. Uvedené je v rozpore

s právom na podnikanie, pretože hlavná podstata tohto práva spočíva v tom, aby subjekt mohol svojím konaním dosiahnuť hospodársky a ekonomický prospech.

40. Mestský súd dospel na základe nesprávneho až arbitrárneho výkladu práva k záveru, že sťažovateľka aj napriek skutočnosti, že jej vo výkone funkcie nebráni žiadna zákonná prekážka, bola odvolaná z funkcie správcu.

III.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

41. Na výzvu ústavného súdu na vyjadrenie k ústavným sťažnostiam reagoval podpredseda mestského súdu, ktorý v podaní sp. zn. 1SprV/658/2024 z 24. júna 2024 s poukazom na písomné vyjadrenia zákonných sudcov v jednotlivých konaniach uviedol, že zo strany ministerstva spravodlivosti bolo mestskému súdu doručené oznámenie o vykonaní zmien v zozname správcov z 15. januára 2024. Z predmetného oznámenia vyplýva, že sťažovateľke bola v zozname správcov vykonaná nasledujúca zmena: vyčiarknutie z oddielu správcov pre fyzické osoby. Ministerstvo spravodlivosti vykonalo zmenu v zozname správcov 16. januára 2024.

42. Zo zoznamu správcov vedeného ministerstvom spravodlivosti mestský súd zistil, že sťažovateľka bola ku dňu vyhotovenia napadnutých uznesení (a takisto aj v súčasnosti) zapísaná len v oddiele zoznamu správcov pre právnické osoby.

43. Z uvedeného je podľa názoru podpredsedu mestského súdu zrejmé, že k vyčiarknutiu sťažovateľky z oddielu zoznamu správcov pre fyzické osoby došlo na základe jej vlastnej žiadosti a že v čase, keď mestský súd rozhodol o jej odvolaní z funkcie v jednotlivých konkurzných konaniach, už sťažovateľka nebola zapísaná v oddiele zoznamu správcov pre fyzické osoby. Navyše ministerstvo spravodlivosti túto skutočnosť vyčiarknutia sťažovateľky z oddielu správcov pre fyzické osoby oznámilo aj dotknutému konkurznému súdu – mestskému súdu, a to podaním z 15. januára 2024.

44. Sťažovateľka vo svojich ústavných sťažnostiach ďalej poukázala na § 50 ods. 1 a 2 zákona o správcoch, argumentujúc, že obdobným spôsobom mal mestský súd postupovať aj v predmetných prípadoch a umožniť sťažovateľke dokončiť konania, v ktorých bola ustanovená. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na skutočnosť, že prechodné ustanovenia v § 50 ods. 1 a 2 zákona o správcoch riešili konkrétnu situáciu v súvislosti so zavedením inštitútu špeciálneho správcu. Ustanovením § 50 ods. 2 zákona o správcoch zákonodarca v konkrétnych veciach dočasne vylúčil zákonnú prekážku spočívajúcu vo vyčiarknutí z oddielu zoznamu správcov (oddielu špeciálnych správcov) pri zavádzaní agendy špeciálnych správcov na účely zabezpečenia plynulosti vybavovania dotknutej agendy a preklopenia prechodných zmien. Uvedené ustanovenia však podľa názoru podpredsedu mestského súdu v žiadnom prípade nie je možné analogicky aplikovať na predmetný prípad. Ak by zákonodarca chcel upraviť takúto situáciu, aká nastala v predmetných veciach, obdobným spôsobom, tak by to takto upravil. V súčasnosti ale žiadna takáto právna úprava neexistuje.

45. Podľa podpredsedu mestského súdu nemožno súhlasiť s názorom sťažovateľky, že vyčiarknutie z jednotlivého oddielu zoznamu správcov je len formálna zmena údajov, ktoré sú zapísané

v zozname správcov, keďže podaním žiadostí o vyčiarknutie z jednotlivého oddielu zoznamu správcov dotknutá osoba prejavuje svoju vôľu spočívajúcu v tom, že sa dotknutej agende už viac nechce venovať ani sa na túto špecializovať, a preto je nelogické, aby takúto osobu príslušný konkurzný súd nútil zotrvať vo funkcii a vykonávať správcovskú činnosť v agende, pri ktorej sám správca prejavil vôľu, že ju vykonávať nechce, či už z dôvodu pracovného vytázenia, alebo z akéhokoľvek iného dôvodu.

46. Zároveň je podľa podpredsedu mestského súdu potrebné uviesť, že sťažovateľka bola odvolaná z funkcie správcu na základe toho, že bola vyčiarknutá z oddielu konkurzných správcov pre fyzické osoby, aj v ďalších dvadsiatich konkurzných konaniach vedených na mestskom súde, pričom sťažovateľka pri podaní ústavných sťažností zámerné vybrala len tie konania, v ktorých je potenciálne možné speňažiť majetok úpadcov. Na základe postupu sťažovateľky nepodať ústavnú sťažnosť v iných konaniach, kde bola sťažovateľka taktiež odvolaná z funkcie správcu z dôvodu vyčiarknutia z oddielu konkurzných správcov pre fyzické osoby, možno vyvodiť záver, že sťažovateľka sa s právnym názorom a so zákonným postupom mestského súdu v týchto konaniach v plnom rozsahu stotožňuje a nemá voči nim žiadne výhrady.

47. Zadosťučinenie požadované sťažovateľkou v jednotlivých súdnych konaniach vo výške 10 000 eur za údajné porušenie jej základných práv zo strany mestského súdu je podľa podpredsedu mestského súdu absolútne neodôvodnené vzhľadom na povahu týchto konaní a všetky už uvedené skutočnosti.

III.2. Replika sťažovateľky:

48. Sťažovateľka sa na výzvu ústavného súdu z 26. júna 2024 k stanovisku podpredsedu mestského súdu nevyjadрила (výzvu ústavného súdu prevzal právny zástupca sťažovateľky 27. júna 2024).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavných sťažností

49. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania vo veci ústavných sťažností, keďže na základe podania mestského súdu, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce zo súdneho spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

50. Podstatou argumentácie sťažovateľky je námietka porušenia označených základných práv napadnutými uzneseniami mestského súdu tým, že mestský súd sťažovateľku odvolal z funkcie správcu v napadnutých konaniach z dôvodu, že bola na základe jej vlastnej žiadosti vyčiarknutá z oddielu zoznamu správcov pre fyzické osoby (avšak naďalej zostala zapísaná v zozname správcov v oddiele správcov pre právnické osoby).

51. Vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd uvádza, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa

dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

52. Ústavný súd sa oboznámil s napadnutými uzneseniami mestského súdu, aby v kontexte jeho obsahu vyhodnotil obsah námietok prezentovaných sťažovateľkou v ústavných sťažnostiach. Zároveň posúdil zlučiteľnosť obsahu napadnutých uznesení s limitmi vyjadrenými v čl. 35 ods. 1, čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sa namieta. Inými slovami, posudzoval ústavnú udržateľnosť napadnutých uznesení.

53. V relevantnej časti odôvodnení napadnutých rozhodnutí sa uvádza, že sťažovateľka bola na základe jej vlastnej žiadosti vyčiarknutá z oddielu zoznamu správcov pre fyzické osoby (aj naďalej zostala zapísaná v zozname správcov v oddiele správcov pre právnické osoby). Mestský súd túto skutočnosť vyhodnotil ako zákonnú prekážku, pre ktorú sťažovateľku odvolal z funkcie správcu v napadnutých konaniach v zmysle § 166j ods. 1 poslednej vety zákona o konkurze a reštrukturalizácii, podľa ktorého súd správcu odvolá, ak opakovane alebo závažne porušil svoje povinnosti alebo mu vo výkone funkcie bráni zákonná prekážka. Podstatou ústavných sťažností je zodpovedanie otázky, či bolo toto posúdenie ústavne udržateľné – teda či dobrovoľné vyčiarknutie správcu z jedného oddielu zoznamu správcov (teda nie úplné vyčiarknutie zo zoznamu správcov) tvorí zákonnú prekážku pre ďalší výkon správcovskej činnosti v už pridelených, ale neukončených veciach.

54. Ústavný súd uvádza, že k rozčleneniu správcov došlo na základe zákona č. 72/2013 Z. z., a to na oddiel reštrukturalizačných správcov, oddiel konkurzných správcov pre právnické osoby a oddiel konkurzných správcov pre fyzické osoby. Uvedené má podľa dôvodovej správy umožniť správcovi „... vykonávať iba tú agendu, o ktorú majú záujem.“. V nadväznosti na túto zmenu „pribudol“ do zákona o správcoch § 26 ods. 4, podľa ktorého na základe písomnej žiadosti správcu ministerstvo vyčiarkne správcu z oddielu zoznamu správcov, ktorý uviedol v žiadosti. Možno konštatovať, že k vyčiarknutiu správcu iba z jedného oddielu zoznamu správcov môže dôjsť len dobrovoľne (ak dôjde k porušeniu povinností na strane správcu alebo nastane iný dôvod, pre ktorý je potrebné správcu zo zoznamu správcov vyčiarknuť, správca bude vyškrtnutý zo zoznamu správcov ako takého, nie iba z konkrétneho oddielu).

55. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii zákonnú prekážku nedefinuje ani bližšie nešpecifikuje. Výkladom ale možno dospieť k záveru, že poukazuje na také situácie, ktoré vylučujú výkon funkcie správcu (a to buď plošne, alebo v konkrétnom prípade). Príkladom je vylúčenie správcu zo správcovskej činnosti v konkrétnej veci pre zaujatosť (§ 4 zákona o správcoch) alebo pozastavenie výkonu správcovskej činnosti ako takej (§ 25 ods. 8 zákona o správcoch). Podľa právneho názoru ústavného súdu teda pôjde o také prípady, keď je vylúčené, aby mohol správca ďalej vykonávať správcovskú činnosť, pretože by to mohlo mať nepriaznivé dôsledky na spravovaný subjekt, a to či už pre nedostatok odbornej spôsobilosti, nedostatok neustrannosti, alebo také správanie správcu, ktoré je dôvodom na vyvodenie sankcií vo vzťahu k správcovi.

56. Ústavný súd konštatuje, že dobrovoľné vyčiarknutie z niektorého z oddielov zoznamu správcov (v zmysle § 26 ods. 4 zákona o správcoch) medzi takéto situácie nepatrí. S ohľadom na dobrovoľnosť výmazu, ako aj zmysel tohto úkonu (pozri dôvodovú správu k zákonu č. 72/2013 Z. z.) možno povedať, že taký úkon znamená len to, že sa správca rozhodol venovať len jednej z oblastí – nič viac a nič menej. Na podporu tohto tvrdenia ústavný súd poukazuje na to,

že požiadavky na odbornú spôsobilosť správcov fyzických osôb aj právnických osôb sú v zmysle zákona o správcoch totožné (nevyžadujú sa osobitné skúšky ani iné odborné znalosti či praktické skúsenosti).

57. Pokiaľ má byť argumentom na odvolanie správcu z funkcie skutočnosť, že za správcu v konkrétnej veci možno ustanoviť len takého správcu, ktorý je zapísaný v konkrétnom oddiele zoznamu správcov, aj toto ustanovenie je potrebné vykladať s ohľadom na účel a zmysel zmien zavedených zákonom č. 72/2013 Z. z. Začlenenie správcov do samostatných oddielov má zabezpečiť, aby vykonávali len tú agendu, o ktorú majú záujem – ustanovenie § 20a písm. b) zákona o správcoch teda „chráni“ správcov, nie spravované osoby. Zároveň z tohto ustanovenia podľa ústavného súdu vyplýva len to, že pokiaľ konkrétny správca nie je v konkrétnom oddiele zoznamu správcov zapísaný v čase výberu správcu, potom nemôže byť do funkcie správcu ustanovený. Nevyplýva však z neho, že správca musí byť v konkrétnom oddiele zoznamu správcov zapísaný po celú dobu trvania konkrétneho konkurzného konania (musí však stále byť správcom).

58. Sťažovateľka aj mestský súd poukazujú na prechodné ustanovenie zákona č. 111/2022 Z. z. o riešení hroziaceho úpadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v ktorom bola riešená pozícia špeciálnych správcov. Podľa § 50 ods. 2 tohto zákona mohol správca dokončiť veci, v ktorých bol ustanovený do funkcie, aj po jeho vyčiarknutí z oddielu špeciálnych správcov podľa odseku 1, ak je zapísaný v zozname správcov. Ústavný súd vo vzťahu k tomuto ustanoveniu dáva za pravdu sťažovateľke v tom, že absenciu takého prechodného ustanovenia vo vzťahu k zmenám zavedeným zákonom č. 72/2013 Z. z. nemožno vykladať na ťarchu sťažovateľky – nemožno automaticky predpokladať, že ak by zákonodarca mal takú úpravu v úmysle, tak by takéto ustanovenie bolo obsiahnuté aj v zákone č. 72/2013 Z. z. (keď už pre nič iné, ústavný súd poukazuje na to, že zákon č. 72/2013 Z. z. bol prijatý skôr, teda pravdepodobnejšia je tá verzia, že zákonodarca dospel k záveru, že také ustanovenie v zákone č. 72/2013 Z. z. chýbalo). Toto ustanovenie, naopak, podľa ústavného súdu len potvrdzuje to, že dobrovoľné vyčiarknutie z konkrétneho oddielu zoznamu správcov neznamená zákonnú prekážku pre ďalší výkon správcovskej činnosti v už začatých, ale ešte neukončených konaniach – jednoducho preto, lebo na to nie je dôvod.

59. V neposlednom rade je potrebné poukázať na jednu zo základných zásad právneho štátu vyjadrenú v čl. 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého môžu štátne orgány konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Podľa názoru ústavného súdu neexistuje zákonná opora pre to, aby mohol súd odvolať z funkcie v konkrétnom prípade správcu len preto, lebo sa ten rozhodol vykonávať správcovskej činnosť len v jednej z oblastí konkurzného konania.

60. S ohľadom na všetky už uvedené skutočnosti ústavný súd konštatuje, že mestský súd zvolil formalistický postup a taký výklad zákona o správcoch, ktorý je v rozpore s účelom a so zmyslom zmien, ktoré so sebou priniesol zákon č. 72/2013 Z. z., a ústavne neudržateľnou aplikáciou právneho predpisu (zákona o správcoch) porušil označené základné práva sťažovateľky.

61. Ústavný súd už v minulosti konštatoval, že správca konkurznej podstaty je subjektom práva na podnikanie (III. ÚS 355/2016). V porovnaní s podnikateľmi v iných ekonomických odvetviach však podlieha podstatne rozsiahlejším obmedzeniam, pričom špecifikom jeho postavenia je, že prístup k získavaniu dohier je determinovaný rozhodnutím konkurzného súdu o ustanovení do funkcie správcu, ale rovnako aj o jeho odvolaní z tejto funkcie. Len na základe rozhodnutia

konkurzného súdu nadobúda správca prístup k výkonu činnosti, ktorá zakladá jeho nárok na odmenu, alebo takýto prístup stráca, a preto ústavnú akceptovateľnosť rozhodnutia konkurzného súdu o odvolaní konkrétnej osoby z funkcie správcu podstatne podmieňuje kvalita takého rozhodnutia z hľadiska základného práva podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť osoby, ktorá o funkciu správcu má záujem (pozri III. ÚS 355/2016). Vzhľadom na ústavným súdom konštatované porušenie práva sťažovateľky na súdnu ochranu zo strany mestského súdu rozhodnutiami o jej odvolaní z funkcie správcu konkurznej podstaty je potrebné konštatovať nielen porušenie jej práv procesného charakteru, ale aj základného práva hmotnej podstaty zaručeného čl. 35 ods. 1 ústavy.

62. Vzhľadom na to, že mestský súd rozhodol o odvolaní správcu z funkcie v napadnutých konaniach aj napriek tomu, že v danom prípade nešlo o zákonnú prekážku pre ďalší výkon správcovskej činnosti v už pridelených, ale neukončených veciach, ústavný súd rozhodol, že napadnutými uzneseniami mestského súdu došlo k porušeniu práv sťažovateľky vyjadrených v čl. 35 ods. 1, čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

63. Keďže ústavný súd rozhodol, že napadnutými uzneseniami došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, bolo potrebné zároveň v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodnúť o zrušení napadnutých rozhodnutí mestského súdu. V okolnostiach posudzovanej veci bolo podstatné, že zo strany mestského súdu išlo o rozhodnutia vydané mestským súdom bez toho, aby ich vydanie zákon predpokladal – inými slovami, vec nie je potrebné vrátiť na ďalšie konanie, pretože o odvolaní sťažovateľky z funkcie správcu vôbec nebolo potrebné rozhodovať a k náprave dôjde už tým, že budú napadnuté rozhodnutia mestského súdu zrušené (bod 2 výroku tohto nálezu).

64. Pokiaľ ide o sťažovateľkou uplatnené primerané finančné zadosťučinenie v každej sťažnosti vo výške 10 000 eur, ústavný súd v tejto časti ústavným sťažnostiam nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu) z dôvodu, že zrušenie napadnutých rozhodnutí mestského súdu je postačujúce na nápravu porušených práv sťažovateľky. Ústavný súd pritom poukazuje na odloženú vykonateľnosť napadnutých uznesení. Ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia tohto základného práva, prípadne zrušenie namietaného rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie (m. m. IV. ÚS 210/04). V tomto prípade považoval ústavný súd vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľky a zrušenie napadnutých rozhodnutí za dostačujúce a finančné zadosťučinenie preto nepriznal.

V.

Trovy konania

65. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 856,75 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Hoci sťažovateľka podala sedem samostatných ústavných sťažností, uplatnenie jej práv vychádzalo z rovnakého skutkového a právneho základu, a tak nebol už ani v tejto veci dôvod na to, aby vzhľadom na zastúpenie jedným advokátom bolo priznané zvýšenie základnej sadzby tarifnej hodnoty podľa § 13 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách

advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Náhrada trov právneho zastúpenia v sume 856,75 eur v podstate zodpovedá náročnosti zastúpenia, keď advokát sťažovateľky v každej ústavnej sťažnosti v podstate len zopakoval text (m. m. III. ÚS 141/2024).

66. Návrh na priznanie trov právneho zastúpenia ústavný súd posudzoval podľa vyhlášky. Sťažovateľke priznal trovy právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2024 v sume 343,25 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2024 v sume 13,73 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky) zvýšené o daň z pridanej hodnoty (keďže právny zástupca sťažovateľky je platcom tejto dane), čo spolu predstavuje sumu 856,75 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

67. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. decembra 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu